



Захист прав «проблемних» банків

Олексій Степаненко, радник EQUITY

Ліквідаційна процедура:

**постанова ВАСУ від 24.12.2014 року
у справі 826/2238/13-а:**

Скасовано рішення про
відкликання банківської
ліцензії та призначення
ліквідатора;

Банкрутство:

порушено провадження:

Ухвала Господарського суду Донецької
області від 19.07.2017 порушено
провадження у справі про банкрутство;

Постанова Касаційного адміністративного суду
ВС від 14.11.2018 року у справі № 905/1328/17
залишено в силі відмову в частині визнання
вимог ФГВФО на суму 277 679 170,88 грн.

Тимчасова адміністрація/ліквідація:

**постанова Великої Палати
Верховного Суду від 05.02.2019
року у справі № 826/2184/17:**

Скасовано рішення про
запровадження тимчасової
адміністрації;

Скасовано рішення про
введення ліквідації та відкликання
банківської ліцензії.

Банкрутство:

порушено провадження:

Ухвала Господарського суду
м.Києва від 19.06.2019 року у справі
№910/4475/19 порушено провадження у справі
про банкрутство.



ПАТ «КБ «Капітал»

Тимчасова адміністрація/ліквідація:

постанова Касаційного
адміністративного суду ВС від 11.06.2019
року у справі №826/15723/17:

Скасовано рішення про
запровадження
тимчасової адміністрації;

Скасовано рішення про
введення ліквідації та відкликання
банківської ліцензії;

Тимчасова адміністрація:

**постанова Касаційного
адміністративного суду ВС від 09.08.2019
року у справі №826/14033/17:**

Скасовано
рішення про запровадження тимчасової
адміністрації;

Зобов'язано привести у ПАТ «Укрінбанк»
у попередній стан та відновити
банківську ліцензію.

ПАТ «Укрінбанк»

Ліквідаційна процедура:

Ухвалою ВАСУ від 23.11.2016 року у справі №
826/5325/16 залишено в силі рішення судів про
скасування постанови
про введення ліквідаційної процедури.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИВЕДЕННЯ БАНКУ З РИНКУ

Постанова НБУ про визнання банку проблемним та встановлення 180 денного строку для відновлення платоспроможності;

Вжиття заходів по відновленню платоспроможності (план фінансового оздоровлення і тд.);

Постанова НБУ про визнання банку неплатоспроможним та запровадження тимчасової адміністрації;

Постанова про відкликання банківської ліцензії та введення процедури ліквідації.

Сформовані Верховним Судом ключові положення у спорах про оскарження введення тимчасової адміністрації та/або ліквідації:

Щодо судового втручання в дискрецію регулятора



Дискреційні повноваження **не повинні використовуватися** органом **свавільно**, а суд повинен мати можливість переглянути рішення, прийняті на підставі реалізації цих дискреційних повноважень, що є запобіжником щодо корупції та свавільних рішень в умовах максимально широкої дискреції державного органу.

▼ ▼ ▼
*Висновок Великої Палати Верховного Суду,
що вміщений у своїй постанові по справі №
910/23000/17 від 02 липня 2019 року*

*Рішення ЄСПЛ у справах
«Альберт і Ле Конт проти Бельгії та
«Капітал банк АД проти Болгарії»*

Сформовані Верховним Судом ключові положення у спорах про оскарження введення тимчасової адміністрації та/або ліквідації:

Ч. 1 ст.75 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» передбачає перелік підстав для віднесення банку до категорії проблемних.

БАНК ДО 180 ДНІВ

зобов'язаний привести свою діяльність у відповідність із вимогами законодавства, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку України.

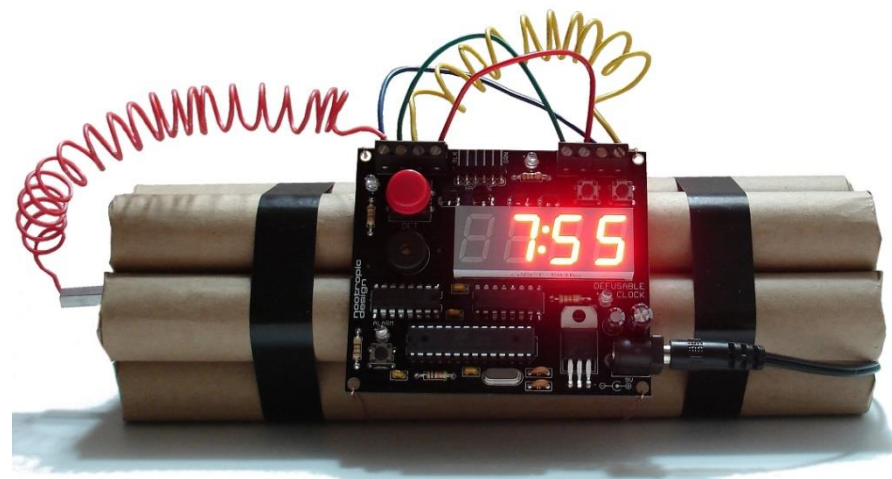
НБУ ПРОТЯГОМ 180 ДНІВ

з дня віднесення банку до категорії проблемних **має право** прийняти рішення про визнання діяльності банку такою, що відповідає законодавству, або про віднесення банку до категорії неплатоспроможних.

НБУ НЕ ПІЗНІШЕ НІЖ ЧЕРЕЗ 180 ДНІВ

зобов'язаний з дня віднесення банку до категорії проблемних прийняти рішення про визнання діяльності банку такою, що відповідає законодавству, або про віднесення банку до категорії неплатоспроможних.

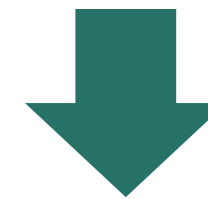
Щодо правової природи 180 денного строку



ПРОТЕ

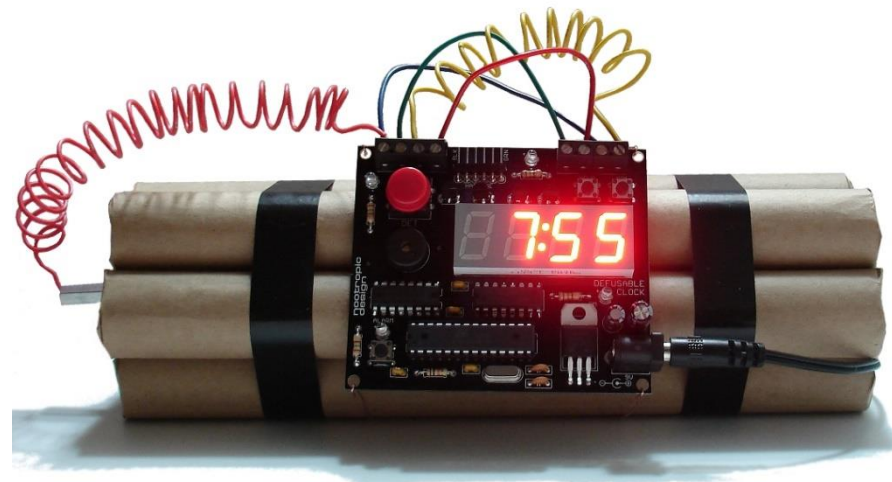
Щодо правової природи 180 денного строку

Законодавцем **не передбачено право застосування** Національним банком України своїх **дискреційних повноважень до завершення 180-ти денного строку** без достатніх на це підстав (тобто свавільно).



Національний банк України повинен ретельно проаналізувати діяльність проблемного банку на предмет виявлення обставин та фактів, які можуть свідчити про очевидно протиправні дії менеджменту банку або обставини, які доводять, що жодні подальші заходи не призведуть до відновлення фінансового становища банку.

**Постанова КАС ВС у справі 826/14033/17 від 09.08.2019*



Сформовані Верховним Судом ключові положення у спорах про оскарження введення тимчасової адміністрації та/або ліквідації:

Щодо плану фінансового оздоровлення банку



План фінансового оздоровлення банку не є нормативним документом, а його порушення не є прямим доказом невиконання банком зобов'язань, передбачених частиною 5 статті 79 Закону “Про систему гарантування...”

Вказаний факт може бути враховано в сукупності доказів при оцінці дій банку та обґрунтованості рішень регулятора.

(Справа ПАТ КБ «Капітал»)

Сформовані Верховним Судом ключові положення у спорах про оскарження введення тимчасової адміністрації та/або ліквідації:

Щодо суб'єктів подання позову



Право на звернення до суду щодо оскарження рішення НБУ щодо тимчасової адміністрації чи ліквідації **має акціонер з сукупною часткою в статутному капіталі банку 10%** та вище або сам банк.

Сформовані Верховним Судом ключові положення у спорах про оскарження введення тимчасової адміністрації та/або ліквідації:

Щодо дотримання внутрішніх процедур



При визнанні протиправним та скасуванні рішення НБУ про введення тимчасової адміністрації чи ліквідації суд враховує чи були дотримані внутрішні процедури регулятора, в тому числі чи були отримані необхідні погодження органів управління НБУ.

(Справа АТ «Златобанк»)

Постанова ВП №826/2184/17 від 05.02.2019

Сформовані Верховним Судом ключові положення у спорах про оскарження введення тимчасової адміністрації та/або ліквідації:

Щодо способів захисту



Згідно пункту 2 частини 2 статті 245 Кодексу адміністративного судочинства України у **разі задоволення позову** суд може прийняти рішення про **визнання протиправним та скасування індивідуального акту** чи окремих його положень.

Відповідно до пункту 2 частини 1 статті 5 Кодексу адміністративного судочинства України кожна **особа має право звернутися до адміністративного суду**, якщо вважає, що порушені її права або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом: **визнання протиправним та скасування індивідуального акта чи окремих його положень.**

Сформовані Верховним Судом ключові положення у спорах про оскарження введення тимчасової адміністрації та/або ліквідації:

Щодо способів захисту



Визнання протиправним та відміна рішення НБУ є належним та достатнім способом захисту прав позивача (банка, його акціонера і тд.);

Відміна рішення НБУ в судовому порядку виключає продовження процедур адміністрації/ліквідації, адже зникають будь які юридичні підстави продовження вищевказаних процедур..

**Які наслідки перемоги банку у спорі проти
НБУ та ФГВФО щодо оскарження введення
процедури тимчасової адміністрації/ліквідації?**

**Чи можливо виконати позитивне
рішення про
визнання незаконними постанов про введення
тимчасової адміністрації та/або
ліквідації та повністю відновити діяльність
банку?**



«Реанімований» банк позбавлений можливості повноцінно повернутись на ринок та продовжити здійснювати банківську діяльність.

Практика виконання рішень судів



Національним банком України **не було виконано жодного рішення суду** про визнання протипавними та скасування постанов НБУ про запровадження тимчасової адміністрації та/або ліквідації.

Позиція НБУ зводиться до **відсутності передбаченого законодавством механізму** відновлення банківської діяльності (з поверненням ліцензії) установі, процедура ліквідації відносно якої була скасована в судовому порядку.

Законодавче врегулювання процедури виконання рішень

Зазначена вище позиція НБУ є досить спірною, адже **протиправне рішення органу державної влади не може породжувати жодних правових наслідків.**

Жодних окремих процедур та механізмів про виконання судових рішень про оскарження рішень інших державних органів чинне законодавство не передбачало і не передбачає.

При цьому, **рішення судів про визнання протиправними та скасування рішень органів державної влади успішно виконуються** попри відсутність окремо передбаченого механізму.

Невиконання з боку НБУ рішень судів про визнання протиправними та скасування постанов НБУ про запровадження тимчасової адміністрації та/або ліквідації очевидно спричинено **небажанням запроваджувати прецедент відновлення банківської діяльності на підставі судового рішення.**

Спроби вирішити проблему

▼ Законопроект №10437 від 10.07.2019

Передбачав: цілий алгоритм дій відновлення банківської діяльності у випадку скасування рішення про введення процедури ліквідації:

- розробка плану відновлення платоспроможності протягом 60-денного строку з моменту набрання рішення суду законної сили.
- після погодження з боку НБУ вказаного плану, останній зобов'язаний:
 - відновити всі ліцензії та дозволи,
 - повернути печатки, штампи, бухгалтерські документи
 - вивести з банку тимчасову адміністрацію.
- максимальний строк такого фінансового оздоровлення не повинен був перевищувати 5 років
- перші 6 місяців встановлювався мораторій на задоволення вимог кредиторів та встановлювались податкові канікули в частині сплати податку на прибуток та землю.
- на весь час дії плану фінансового оздоровлення до такого банку не могли бути застосовані вимоги по економічним показникам та встановлювався мораторій на застосування до такого банку фінансових санкцій тощо.

Спроби вирішити проблему

▼ Законопроект №2571 від 11.12.2019

Запропоновано: внести зміни до Закону України «Про банки і банківську діяльність», які передбачали продовження процедури ліквідації банку навіть після скасування відповідного рішення в судовому порядку.

Альтернативні Законопроекти

№2571-1 від 20.12.2019;

№2571-2 від 26.12.2019;

№2571-3 від 28.12.2019.

Як бути зараз?



ДАЛІ Є 2 ВАРІАНТИ



Залишити ситуацію, як є.

Намагатись далі здійснювати господарську діяльність в межах своєї правосуб'єктності



Привести діяльність у відповідності до вимог законодавства.

***Слово «банк» та похідні від нього дозволяється використовувати у назві лише тим юридичним особам, які зареєстровані Національним банком України як банк і мають банківську ліцензію.**

Справа ПАТ «Укрінбанк» (ПАТ «Укрінком»)



УКР/ІН/КОМ

Публічне
Акціонерне
Товариство

EQUITY
attorneys at law

Хронологія подій щодо введення тимчасової адміністрації/ліквідації в ПАТ «Укрінбанк»

01.10.2015

Правлінням НБУ було прийнято постанову № 659/БТ “Про віднесення ПАТ “УКРІНБАНК” до категорії проблемних” (надалі – Постанова № 659/БТ).

Віднесено банк до категорії проблемних на 180 днів, тобто до 29.03.2016 року.

07.10.2015

Складено План фінансового оздоровлення/програма капіталізації ПАТ «УКРІНБАНК»

24.11.2015

В рамках Плану фінансового оздоровлення укладено Договір позики про надання позики на суму 21 млн. дол. США (далі – Договір позики)

27.11.2015

Договір позики було передано на реєстрацію до НБУ

Хронологія подій щодо введення тимчасової адміністрації/ліквідації в ПАТ «Укрінбанк»

■ **14.12.2015**

НБУ було проведено реєстрацію Договору позики від 24.11.2015 року

■ **24.12.2015**

Правлінням НБУ прийнято постанову № 934 «Про віднесення Публічного акціонерного товариства «Укрінбанк» до категорії неплатоспроможних».

Згідно з рішенням Виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 24.12.2015 № 239 у ПАТ «Укрінбанк» запроваджено тимчасову адміністрацію, якій делеговано повноваження тимчасового адміністратора банку.

■ **22.03.2016**

Правлінням НБУ винесено постанову № 180 «Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Укрінбанк», на підставі якої Виконавчою дирекцією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб прийнято рішення № 385 «Про початок процедури ліквідації ПАТ «Укрінбанк» та делегування повноважень ліквідатора банку».

■ **22.03.2016**

На виконання вимог постанови правління НБУ ПАТ «Укрінбанк» було повернуто НБУ банківську ліцензію.

Оскарження введення тимчасової адміністрації та ліквідації ПАТ «Укрінбанк»

Постанова Окружного адміністративного суду
м. Києва від 14.12.2017 року у справі
№826/14033/17

Ліквідація ПАТ «Укрінбанк»

постанову НБУ № 934 від 24.12.2015 «Про віднесення ПАТ «УКРІНБАНК» до категорії неплатоспроможних» та рішення Фонду № 239 від 24.12.2015 року «Про запровадження тимчасової адміністрації у ПАТ «УКРІНБАНК» та делегування повноважень тимчасового адміністратора банку», визнано незаконною і скасовано.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 20.02.2018 року та постановою Касаційного адміністративного суду від 09.08.2019 року постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 14.12.2017 року було залишено без змін.

Реєстраційні дії щодо зміни назви та КВЕД ПАТ «Укрінбанк»

13.07.2016 року (тобто після набрання законної сили рішення суду про визнання протиправним рішення про введення ліквідаційної процедури та відкликання банківської ліцензії) було змінено назву юридичної особи - ПАТ «Український Інноваційний Банк» на ПАТ «Українська інноваційна компанія», а також змінено КВЕДи.

**ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ КОД ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ
НЕ ЗМІНИВСЯ!**

Об'єднана палата (Справа № 910/8117/17)

Справа № 910/8117/17

Позивач: ПАТ «Укрінком»

Відповідач: ПрАТ «Оболонь»

Предмет спору: стягнення коштів за кредитним договором.

Постанова Об'єднаної палати Верховного Суду у складі суддів Касаційного господарського суду від 3 серпня 2018 року у справі № 910/8117/17. Прийнято нове рішення та відмовлено ПАТ «Укрінком» в задоволенні позову.

Висновки суду:

- Зміна найменування та КВЕД є реорганізацією;
- Така реорганізація була здійснена без погодження НБУ;
- Відсутні докази передачі прав від ПАТ «Укрінбанк» (код ЄДРПОУ 05839888) до ПАТ «Укрінком» (код ЄДРПОУ 05839888)

Породжені проблеми:

- Невизначеність правового статусу кредитора;
- Невизначеність юридичної долі заборгованості за кредитними договорами;
- Невизначеність юридичної долі заборгованості за депозитними договорами.

Велика Палата ВС (Справа № 925/698/16)

Справа № 925/698/16

Спир про стягнення коштів на підставі кредитного договору.

Ухвалою Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 23.01.2019 року було передано справу № 925/698/16 на розгляд Великої Палати Верховного Суду у зв'язку з тим, що справа містить виключну правову проблему, вирішення якої має суттєве значення для розвитку права та формування єдиної правозастосовчої практики.

Основні питання, які мала дослідити Велика Палата:

- Чи є зміна найменування та КВЕД реорганізацією?
- Чи виникає конструкція правонаступництва у випадку зміни найменування та КВЕД?
- Тобто чи є ПАТ «Укрінком» належним кредитором?



Постанова ВП ВС у справі №925/698/16 від 10.12.2019

Справу направлено на новий розгляд до суду Першої інстанції

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!